

Solidaritet og samarbeid i fagbevegelsen på tvers av landegrensene er mer nødvendig enn noen gang.

v/Lill F. Sæther, medlem i Internasjonalt utvalg, LO i Oslo og NTL.

I slutten av mai og begynnelsen av juni 2011 arrangerte Hanoi Federation of Labour (Hanoi FOL) og LO i Oslo to vellykkede todagers seminar for til sammen 55 tillitsvalgte fra privat og offentlig sektor og lokale fagforeninger i Hanoi. Dette samarbeidsprosjektet har blitt gjennomført en gang årlig siden 2006 og innebærer kompetanseoverføring mellom fagbevegelsen i de to byene. Over 300 tillitsvalgte har fått opplæring hittil. Seminarene har nå funnet en god form og bidrar til forståelse og solidaritet organisasjonene imellom og til å stryke fagbevegelsen i Vietnam. Prosjektet er finansiert av LO.

Alle de 55 deltagerne på årets seminar var ledere eller nestledere på arbeidsplasser eller lokalt i regionen. Vanlige medlemmer eller tillitsvalgte på lavere nivå har liten eller ingen mulighet til å få fri i arbeidstiden for å delta på fagforeningsaktivitet. De har også mye mindre fritid enn oss, bla kort ferie, få har lørdagsfri og det jobbes kontinuerlige skift mange steder.

På årets seminarer var det forelesninger fra norsk side og fra tillitsvalgte fra industribedrifter i Hanoi og fra Hanoi FOL. Randi Færevik, fra Fagforbundet, Kjell Finvåg fra HK og undertegnede holdt innlegg om fagbevegelsens historie i Norge, gjennomføring og det legale grunnlaget for sentrale og lokale lønnsforhandlinger, medlemsverving, profilering av fagbevegelsen, forhandlingsteknikk, byggingen av den norske velferdsstaten og den norske modellen. De vietnamesiske foreleserne tok bla opp utviklingen og utfordringer for fagbevegelsen i Vietnam, samarbeidet mellom partene, arbeidet med å inngå kollektive avtaler lokalt, forhandlingsteknikk, medlemsverving og -tilbud. Det var rollespill om ulike forhandlingstema.

Medlemsverving og fagbevegelsens styrke.

Vietnam har ikke nasjonale, kollektive tariffavtaler, og følgelig heller ingen sentrale, kollektive forhandlinger. Det mangler for eksempel en sentral arbeidsgiverorganisasjon, så alle lønnsforhandlinger forgår derfor lokalt og med få reelle sanksjonsmuligheter. Det lovlige grunnlaget for streik eller annen industriell aksjon er til stede, men begrenses av bla kompliserte prosedyrer som er tidkrevende hvis de skal følges. Det er imidlertid en del sk ville streiker.

Le Thi Nam, direktør i Hanoi FOLs organisasjonsavdeling, la i sin forelesning på seminarene frem medlemstallet i Hanoi FOL, som er på ca 403.400. Dvs at antallet medlemmer i Hanoi FOL er høyere enn i LOs største forbund, Fagforbundet, som har 310.000 medlemmer iflg deres egen hjemmeside. Men 403.400 medlemmer er fortsatt en liten prosent av arbeidsstyrken i Hanoi som er på ca 1.2 mill. Folketallet i Vietnam er ca 85,2 mill. Den totale arbeidsstyrken er på ca 46.2 mill. og den øker med ca 1 mill pr.år. Iflg offentlig statistikk er arbeidsløsheten relativt lav; ca 2,9 % i 2010. Hanoi FOL rekrutterte ca 10.000 nye medlemmer fra 2009 til 2010. Deres ambisiøse mål er å rekruttere ytterligere 130.000 innen 2013.

Vietnam er kommunistisk og begynte på slutten av 1980-tallet en fornyelsesprosess, kalt Doi Moi, dvs det de selv kaller innføring av markedsøkonomi i en sosialistisk stat. Tidligere var hovedtyngden av befolkningen bønder, fiskere, småhandlere og håndverkere, eller arbeidere på statlige fabrikker og annen statlig virksomhet, som var mangfoldig. Industrisektoren er forholdsvis liten fortsatt, selv om den har vokst kraftig de siste 15 årene til 41 % av BNP, som var på ca 115 mrd US\$ i 2010. Statlige foretak (SOEs) representerte ca 40 % av BNP i 2010. Service utgjorde 38.3 % i 2010. Landbrukets del av økonomien har minket fra ca 25% i 2000 til ca 20.5 % i 2010. Dette er offisielle tall. Den uformelle delen av arbeidslivet og økonomien er fortsatt veldig stor i Vietnam.

Alle som jobbet i offentlig sektor var tidligere organisert og betalte stort sett kontingent. Mens medlemstallet og kontingentinntektene i andre sektorer nok var så som så. Etter Sovjetunionens fall

stoppet pengestrømmen til det vietnamesiske kommunistpartiet, som fordelte midlene videre til bla fagbevegelsen. Heller ikke i Vietnam er det så selvsagt å være fagorganisert som det var, så det er mange grunner til at fagbevegelsen i dag må arbeide aktivt med å profilere seg og verve medlemmer som betaler kontingent. De har imidlertid fortsatt inntekter fra en del produksjonsbedrifter de eier og det er også meningen at arbeidsgiverne skal betale en avgift til fagbevegelsen.

Vi må forutsette at fagbevegelsens tyngdepunkt i Vietnam befinner seg i den nordlige delen av landet inkl. Hanoi, av historiske grunner, selv om hovedtyngden av industrien faktisk befinner seg i syd. Det er derfor av avgjørende betydning for styrking av faglige rettigheter og arbeidslivslovgivningen i Vietnam at Hanoi FOL jobber godt og driver aktiv medlemsverving og øker sin styrke. Svekkes fagbevegelsen her, vil den samlede fagbevegelsen i Vietnam svekkes. Dette vil underminere det arbeidet som tross alt gjøres for å bedre arbeidsfolks lønns- og arbeidsforhold. Det finnes fagforeninger og det foregår kollektive lønnsforhandlinger på mange industriarbeidsplasser, også i mange store multinasjonale selskaper som er etablert i Hanoi, for eksempel Panasonic, Toyota og Coca Cola. Det er også helse- miljø- og sikkerhetslovgivning og tillitsvalgte tilsvarende våre verneombud på mange arbeidsplasser. Selv om mengde og standard er langt fra vårt nivå, er det mye bedre enn i de fleste land Vietnam kan sammenligne seg med. Vietnam har gått en lang vei fra et krigsherjet, nedkjørt land ved frigjøringen i 1975, til dagens energiske, innovative og fremadstormende samfunn, som på mange måter oppleves som moderne, i alle fall i storbyene, på tross av at det er et utviklingsland.

Utfordringer for helse- og velferdstjenester og press på rettigheter og fagbevegelsen.

Press på lønns- og arbeidsforhold og fagbevegelsen opplever de mer og mer av i Vietnam, som i de fleste andre land. Vietnam ble medlem av WTO i 2007. WTO og IMF har presset på for sk strukturendringer og -tilpasninger, bla kutt i offentlige utgifter og svekking av fagbevegelsen. Helsevesenet var tidligere gratis, mens det nå ulike former for betaling og er mange private tilbydere, så sykehusene er i ferd med å bli klassedelte. Tidligere var det også fem år obligatorisk, gratis skolegang for alle barn. Dette medførte at Vietnam hadde veldig lav analfabetisme og en høyt utdannet befolkning sammenlignet med de fleste nabolandene. Det er nå innført skolepenger ved at foreldrene må betale for uniformer og utstyr. Dvs at mange, spesielt jenter, ikke lengre får like lang skolegang som før. Det er også her private tilbud til de som har penger, og kjønns- og klasseforskjellene øker.

De økonomiske nedgangstidene de siste årene har rammet Vietnam på flere måter. Inflasjonen har vært veldig høy siden 2008. I 2010 var den på 11,8 %, dvs. regionens høyeste. Den årlige veksten i økonomien har vært lavere enn tiåret før 2009, dvs. under 7 %. Handelsunderskuddet er stort, på tross av en eksportøkning på mer enn 25 % i 2010.

Selv om vi i de økonomiske krisetidene får demonstrert med all tydelighet kapitalismens svake, og nådeløse sider, er de neo-liberale kreftene som ønsker å svekke velferdsstaten, velferdsordninger og fagbevegelsen fortsatt på offensiven over hele verden. I tillegg kommer at når fler og fler industriarbeidsplasser flyttes til bla Vietnam, forverres situasjonen for alle arbeidstakere over alt når lønns- og arbeidsbetingelser presses og fagbevegelsen svekkes der.

Det er derfor viktigere enn noen gang med allianser og motkrefter, og den viktigste kraften er en sterk og våken solidarisk fagbevegelse. Det er derfor av avgjørende betydning at Hanoi FOL, fortsetter å motta støtte fra LO, via LO i Oslo, i form av kompetanseoverføring i årene som kommer. I dagens situasjon er det nødvendig med mer internasjonalt samarbeid og støtte og solidaritet i fagbevegelsen på tvers av landegrensener enn noen gang før.